

Türkiye mobilya sektörüne ilişkin ithalat ve ihracat değerleri ile tasarım, patent ve marka tescil sayılarının analizi

The analysis of import and export values of Turkish furniture industry in conjunction with the number of designs, patents and trademark registrations

Assoc. Prof. Dr. Hamza Çınar¹, Prof. Dr. Kemal Yıldırım^{2*}, Hilal Karataş³

¹Gazi University, Faculty of Technology, Department of Wood Products Industrial Engineering, Ankara, Turkey.
hamzacinar@gazi.edu.tr

²Gazi University, Faculty of Technology, Department of Wood Products Industrial Engineering, Ankara, Turkey.
kemaly@gazi.edu.tr

³Gazi University, Faculty of Technology, Department of Wood Products Industrial Engineering, Ankara, Turkey.
hilal.karatas2@gazi.edu.tr

*Corresponding Author

Received: 17.10.2021
Accepted: 10.11.2021

Citation:
Çınar, H., Yıldırım, K., Karataş, H. (2021). Türkiye mobilya sektörüne ilişkin ithalat ve ihracat değerleri ile tasarım, patent ve marka tescil sayılarının analizi. *IDA: International Design and Art Journal*, 3(2), 246-257.

Özet

Bu çalışmada, Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yılları arası ithalat ve ihracat değerleri ile 2001-2020 yılları arasında alınan tasarım, patent (patent + faydalı model) ve marka tescil sayıları arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, mobilya sektörünün son 20 yılına ait ithalat ve ihracat değerleri ile tasarım, patent ve marka tescil sayılarındaki değişimler; ilgili kurumların hazırladığı sektör raporları ve çalışma grubu raporları ile web sayfalarındaki güncel istatistiklerden temin edilerek analiz edilmiştir. Sonuç olarak, bu dönemde mobilya sektörünün ihracat değerlerinin özellikle 2008, 2014 ve 2019 yıllarında anlamlı bir artış eğilimine girdiği, ithalat değerlerinin ise özellikle 2014 yılından itibaren anlamlı bir azalış eğilimine girdiği görülmektedir. Ayrıca, tasarım tescil sayılarının 2006 yılından ve marka tescil sayılarının ise 2007 yılından itibaren anlamlı bir artış eğilimine girdiği, patent tescil sayılarının ise kayda değer bir seviyeye ulaşamadığı görülmektedir. Bu sonuçlar, Türkiye mobilya sektörüne yönelik son 20 yılda yapılan ihracat değerleri ile alınan tasarım tescil, patent ve marka sayılarının artış oranlarının birbirine paralel yönde bir seyir izlediğini ve aralarında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mobilya, İthalat, İhracat, Tasarım, Telif.

Abstract

This study aims to determine whether there is a relationship between the import and export values of the Turkish furniture industry between 2001-2019 and the number of designs, patents (patent + utility model) and trademark registration received between 2001-2020. For this purpose, the changes in the import and export values of the furniture industry and the number of designs, patents and trademark registrations in the last 20 years have been analysed. From the necessary data has been gathered from sector and working group reports prepared by relevant institutions and the current statistics on the web pages. As a result, in this period, the export values of the furniture industry showed a significant increase trend especially in 2008, 2014 and 2019, while the import values showed a significant decreasing trend especially since 2014. In addition, the number of design registrations has started to increase significantly since 2006 and the number of trademark registrations since 2007. The number of patent registrations has not reached a significant level. These results show that Turkish furniture industry's export values in the last 20 years and the increasing number of design registrations, patents and trademarks have followed a parallel course and there is a significant relationship between trade numbers and design protection numbers.

Keywords: Furniture, Import, Export, Design, Registration.

GİRİŞ

Mobilya, bireylerin eylem ve donatı gereksinimlerini karşılayan ve mimari mekânların yaşanacak hale getirilmesinde kullanılan, insan yaşam kalitesini ve konfor koşullarına olumlu katkılar sağlayan, etkili bir ürün olarak tanımlanabilir (10. Kalkınma Planı, 2015: 1). Mimari mekânların yaşanacak hale getirilmesi için kullanılan mobilyalarla ilgili oldukça fazla çalışma yapılmıştır (Sönmez vd., 2007; Kaymaz, 2011, 2015;

Yıldırım vd., 2013, 2020, 2021; Hidayetoğlu vd., 2018; Hidayetoğlu & Müezzinoğlu, 2018; Subaşı vd., 2017; Çınar vd., 2020). Türkiye mobilya sektöründe; panel ve masif mobilyalar (yemek odası, yatak odası, çocuk ve genç odası vd.), döşemeli mobilyalar (köşe takımları, koltuk grubu, kanepeler vd.), hastane, otel, ofis ve bahçe mobilyaları, konut mobilyaları, mobilya aksesuarları ve parçaları ile mobilya aksesuarları gibi geniş bir yelpazede üretim yapılırken, sektör son 20 yıldır cari açık vermeyen nadir sektörler arasında yer almaktadır (10. Kalkınma Planı, 2015: 1, TOBB 2017: 29). Bu süreçte Türkiye'nin çağdaş dünyaya açılımla başlayan değişimler, mobilya sektöründe de kendini hissettirmiştir. Nüfus artışına bağlı olarak artan konut talebi; kullanılacağı mekâna uygun, bireylerin beğeni ve gereksinimlerine karşılık verebilen mobilya tasarımının ve üretiminin çeşitlenmesine yol açmıştır. Değişen rekabet koşulları, yeni ürün geliştirme arayışları ve tüketicilerin bilinçlenmesi mobilya sektörünün gelişmesine katkı sağlamıştır (Terece vd., 2020: 161).

Türkiye mobilya sektörü; bugün çoğunluğu geleneksel yöntemlerle çalışan atölye tipi, küçük ölçekli işletmeler olmakla birlikte, 1990'larda orta ve büyük ölçekli işletmelerin katılımları ile bilgi ve sermaye ağırlıklı bir imalat kolu olmuş ve son 10 yılda dış ticaret açığı vermeyen bir yapıya kavuşmuştur (MOSFED, 2021). Hızlı gelişim gösteren mobilya sektörü, bugün 214 ülkeye yaklaşık 3,5 milyar dolar ihracat, 114 ülkeden ise yaklaşık 800 milyon dolar ithalat yapmaktadır. 2001 yılından itibaren artan ihracat değeri, 2023 yılı için 25 milyar dolar üretim ve 10 milyar dolar ihracat beklentisi ile sektör Dünya'nın 10. büyük mobilya üreticisi olmayı hedeflemektedir (Trademap, 2020; MOSFED, 2021). 2014 yılı SGK verilerine göre mobilya sektörü imalat sanayi içinde 20.867 işletme ile dördüncü, yarattığı 165.118 kişilik istihdam ile yedinci sırada yer almaktadır. Mobilya sektörünün Türkiye'de yoğunlaştığı iller incelendiğinde; en fazla Kayseri, Bursa, Ankara, İstanbul ve İzmir'de mobilya üretiminin yapıldığı görülmektedir (TOBB, 2017). Mobilya işletmeleri genellikle pazara yakın ve hammaddenin kolay temin edilebildiği bölgelerde kurulmuştur (Terece vd., 2020: 166).

Mobilya sektörünün gelişimini analiz edebilmek için "ithalat ve ihracat" kavramlarının bilinmesi gerekir. Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Gümrük Rehberi'nde (2020) ithalat ve ihracat kavramları açıkça belirtilmiştir. Buna göre; ithalat veya dış alım, eşyanın başka bir ülkeden satın alınması ve ülkeye getirilmesi olarak ifade edilebilir. İhracat ise, en basit şekliyle bir malın bir ülkeden başka bir ülkeye satılması ve gönderilmesi olarak tanımlanabilir. Günümüzde uluslararası ticari ilişkiler gün geçtikçe yoğunlaşırken, küresel olarak bakıldığında, iç piyasaya yönelik üretim giderek azalmakta ve ağırlıklı olarak ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. Dolayısıyla mobilya pazarı giderek daha fazla uluslararası nitelik kazanmakta ve gelişmekte olan pazarların gösterdiği dinamizm, mobilya sektörünün büyüme oranları için ilave bir itici güç oluşturmaktadır (OAİB, 2008). Türkiye mobilya sektörü; ülkenin ekonomisine, istihdamına ve ticaret hacmine katkılar sağlayan önemli bir sektördür. Dünya mobilya sektörü ihracat değerleri incelendiğinde, ihracat ve ithalat değerlerinin katlanarak büyüdüğü; örneğin son 5 yıl incelenmesinde dünya mobilya ihracatının (2015) 239 milyar dolardan 270 milyar dolar (2020), ithalatın (2015) ise 216 milyar dolardan 255 milyar dolara (2020) ulaştığı görülmekte olup; toplam ticaret hacminin yaklaşık 525 milyar dolar olduğu, 2030 yılında ise dünya mobilya ticaret hacminin 1 trilyon doları geçeceği tahmin edilmektedir (Trademap, 2020). Türkiye mobilya sektörü 2020 yılında dünya mobilya ticaretinde ihracatta aldığı pay %1,30, ithalatta ise %1,1 civarındadır. Türkiye mobilya sektörünün gelişiminde, tasarım, buluş ve marka sahiplerinin haklarının koruma altına alınmasını sağlayan 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun (SMK) önemli bir rol üstlendiği düşünülmektedir. Bu sayede özgün tasarım ve buluşların önü açılmış ve markalaşmanın önemi anlaşılmağa başlanmıştır. Bu durum, mobilya firmaları tarafından Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan alınan tasarım, patent (patent + faydalı model) ve marka tescil belgelerinin sayılarının artmasına katkı sağlamıştır.

Yukarıda verilen literatür, Türkiye mobilya sektörünün 2000-2020 yıllarına ilişkin ihracat ve ithalat değerlerindeki artış ya da azalış eğrisi ile aynı döneme ait Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan alınan tasarım, patent ve marka tescil sayıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olup olmadığının yeterince bilinmediğini göstermektedir. Sonuçta, ihracat ve ithalat değerleri ile alınan tescil sayılarının karşılaştırmalı olarak analizlerinin yapılmasında büyük yarar görülmektedir. Bu çalışmada, Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yılları arasında yaptığı ithalat ve ihracat değerleri ile 2001-2020 yılları arasında alınan tasarım, patent ve marka tescil sayıları arasındaki ilişkiler araştırılacaktır. Bu kapsamda söz konusu araştırma konularını kapsayan ve test edilmek amacıyla oluşturulan ana hipotez aşağıda verilmiştir.

H1. Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yıllarını kapsayan dönemdeki ithalat ve ihracat değerleri ile aynı dönemde alınan tasarım, patent ve marka tescil sayıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yıllarını kapsayan dönemdeki ithalat ve ihracat değerleri ile 2001-2020 yılları arasında alınan tasarım, patent (patent + faydalı model) ve marka tescil sayıları araştırılmıştır. Araştırma yöntemi kısaca aşağıda verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Türkiye mobilya sektörünün 2001-2020 yıllarını kapsayan ithalat ve ihracat verileri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Kalkınma Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri (OAİB), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Uluslararası İş Geliştirme için Ticaret İstatistikleri'nin (Trade Map) hazırladığı sektör raporları, çalışma grubu raporları ile web sayfalarındaki güncel verilerden faydalanılmış; tasarım, patent ve marka tescil sayıları ise Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan (Türk Patent) dijital ortamda iletişim kurularak temin edilmiştir. Bu çalışmada mobilya sektörünün son 20 yılına ait ithalat ve ihracat değerleri ile tasarım, patent ve marka tescil sayılarındaki değişimler irdelenmiştir. Araştırma verileri 6 Ekim 2020-31 Ocak 2021 tarihleri arasında toplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin anlaşılabilirliği ve aynı yöntemle elde edilmiş verilerle karşılaştırılabilirliği için verilerin belirli kurallar çerçevesinde özetlenerek sunulmasını gerektirmiştir. Bu bakımdan, araştırma amacına uygun olan istatistikî teknikler kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin gruplar halinde düzenlenen sayısal değerleri ve yüzdeler oranları hesaplanmış, tablo ve grafiklerle ifade edilmiştir.

BULGULAR

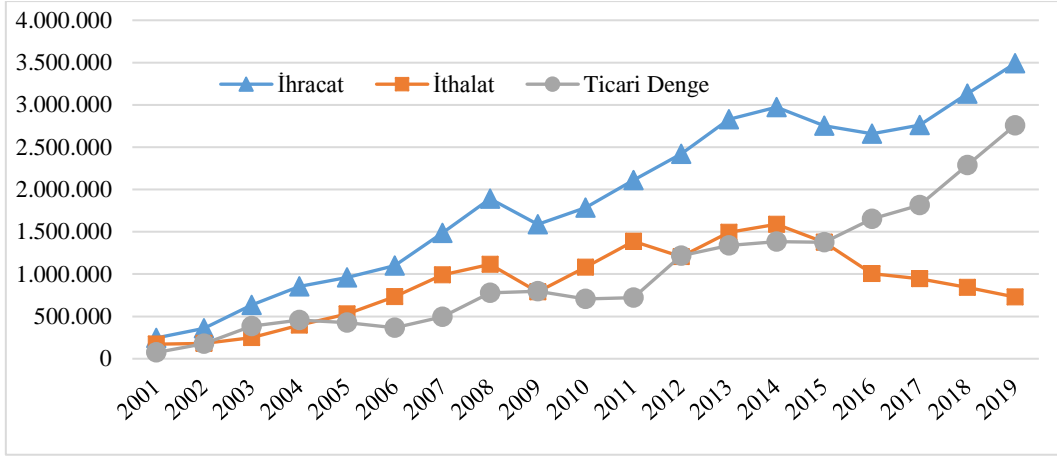
Bu çalışmada, Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yıllarını kapsayan dönemdeki ithalat ve ihracat değerleri ile 2001-2020 yılları arasında sektöre yönelik alınan tasarım, patent (patent + faydalı model) ve marka tescil sayıları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş olup, sonuçlar sırasıyla aşağıda verilmiştir. Bu bölümde, Türkiye mobilya sektörü dış ticaret dengesi, ithalat ve ihracat değerleri, Türkiye'nin aldığı değer payları ve kapasite kullanım oranı değerleri ele alınmıştır. İlk olarak Türkiye mobilya sektörü dış ticaret dengesi verileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye mobilya sektörü dış ticaret dengesi (Milyon - ABD \$) (Trademap, 2020)

Yıllar	İhracat	İthalat	Ticari Denge	Karşılama Oran%
2001	245.707	172.168	73.539	29,92
2002	358.692	180.590	178.102	49,65
2003	634.417	250.224	384.193	60,55
2004	855.707	397.835	457.872	53,50
2005	958.345	530.061	428.284	44,68
2006	1.101.804	734.300	367.504	33,35
2007	1.484.142	990.600	493.542	33,25
2008	1.891.085	1.114.284	776.801	41,07
2009	1.588.862	789.849	799.013	50,28
2010	1.786.405	1.080.935	705.470	39,49
2011	2.110.174	1.389.296	720.878	34,16
2012	2.420.661	1.204.663	1.215.998	50,23
2013	2.830.674	1.492.689	1.337.985	47,26
2014	2.970.948	1.588.941	1.382.007	46,51
2015	2.753.346	1.376.397	1.376.949	50,01
2016	2.658.941	1.007.000	1.651.941	62,12
2017	2.760.343	946.807	1.813.536	65,69
2018	3.130.600	843.292	2.287.308	73,06
2019	3.489.376	731.084	2.758.292	79,04
Toplam	36.030.229	16.821.015	19.209.214	53,31

Tablo 1'de verilen Türkiye'nin son yirmi yılına ilişkin dış ticareti değerlendirildiğinde, 36.030.229 dolar ihracat ve 16.821.015 dolar ithalatın yapıldığı, ithalat ihracat dengesinin 19.209.214 dolar olduğu, karşılama

oranının ise %53,31'e ulaştığı görülmektedir. Tablo mobilya sektörünün 2001 yılından itibaren dış ticarete sürekli olarak artış içinde olduğunu göstermektedir. Bu artışta, son dönemde ülkede yaşanan ekonomik krizlerle birlikte iç talepte görülen daralmayı fırsata dönüştüren mobilya firmalarının ihracata yönelmesinin etkili olduğu söylenebilir. Yükseliş eğilimine detaylı olarak bakıldığında, yaşanan bu ihracattaki artışın geçici bir dış ticaret yönelişi olmadığı, aksine firmaların tercihiyle önemli bir güç haline geldiği söylenebilir. Türkiye mobilya sektörü dış ticaret dengesi değerlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için verilerin grafiksel ifadesi Görsel 1'de verilmiştir.

Görsel 1. Türkiye mobilya sektörü dış ticaret dengesi (Milyon- ABD \$)

Görsel 1'e göre, Türkiye mobilya sektörünün ihracat değerlerinin anlamlı bir artış eğilimine girdiği ve özellikle 2008, 2014 ve 2019 yıllarında en yüksek ihracat değerlerine ulaştığı ifade edilebilir. 2008 yılı yükselişinin ardından 2009 ve 2010 yıllarında bir miktar gerileme yaşandığı, yine 2014 yılı yükselişinin ardından 2014, 2015 ve 2016 yıllarında gerileme yaşandığı görülmektedir. Diğer taraftan ithalat değerlerinin özellikle 2014 yılından itibaren anlamlı bir azalış eğilimine girdiği görülmektedir. Sonuç itibarıyla ihracat ve ithalat arasındaki ticari dengenin de ihracat değerlerindeki yükselişe paralel olarak önemli bir seviyeye ulaştığı söylenebilir.

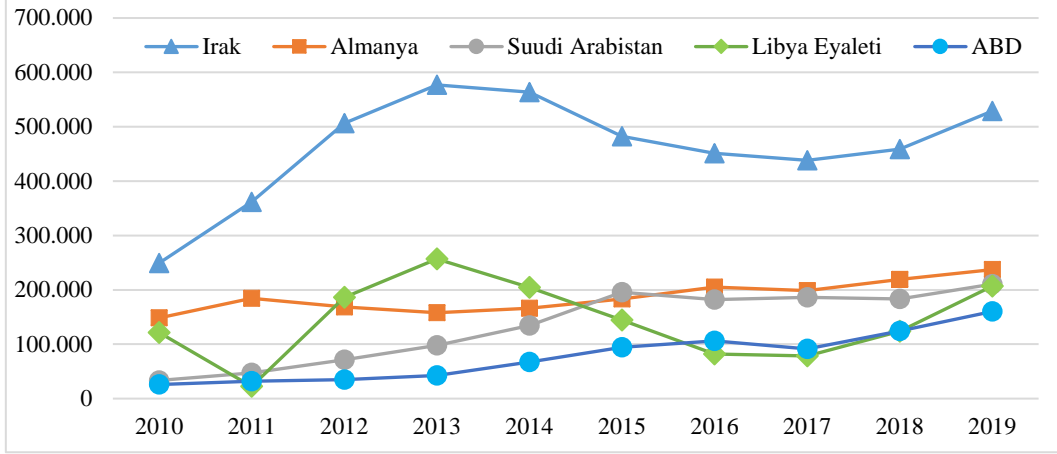
Türkiye'nin ülkelere göre son 10 yılda GTİP 6'lı ürün kodlaması (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) kapsamında yaptığı mobilya ihracat değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Türkiye'nin ülkelere göre mobilya ihracat değerleri (1.000 ABD \$) (Trademap, 2020)

No	İthalatçı Ülkeler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Irak	249.255	361.387	506.551	576.921	563.639	482.425	451.152	438.031	458.578	528.749
2	Almanya	148.402	184.209	168.642	157.704	166.094	183.367	205.082	198.738	219.288	237.255
3	Suudi Arabistan	33.396	47.134	71.375	97.901	134.608	195.579	181.866	185.929	183.046	210.539
4	Libya Eyaleti	121.224	22.419	186.068	256.801	204.482	144.497	81.868	78.254	123.557	207.019
5	ABD	25.869	32.050	35.015	42.518	67.456	94.537	106.020	91.714	124.521	160.191
6	Fransa	78.893	98.613	90.929	111.687	124.880	130.967	137.397	135.895	157.306	156.095
7	İsrail	22.020	26.031	26.421	33.448	36.255	40.551	58.924	80.765	100.092	124.893
8	Birleşik Krallık	51.752	51.022	60.036	68.720	75.600	77.861	87.247	90.287	101.400	112.136
9	Katar	8.758	13.173	15.807	24.262	29.701	41.109	38.181	50.842	94.038	105.035
10	Romanya	29.780	27.308	23.344	33.722	52.884	50.709	62.929	66.183	76.920	91.601
	Liste Toplamı	769.349	863.346	1.184.188	1.403.684	1.455.599	1.755.551	1.680.333	1.678.530	1.960.869	2.306.908
	Genel 200 Ülke	1.786.405	2.110.174	2.420.661	2.830.674	2.970.948	2.753.346	2.658.941	2.760.343	3.130.600	3.489.376

Tablo 2'de değerlerine göre, Türkiye 2019 yılında yaklaşık 200 ülkeye yaptığı mobilya ihracatının 3.489.376 dolara çıktığı görülmektedir. 2019 yılı için ilk 10 ülkeye yapılan ihracat 2.306.908 dolar olup, toplam ihracatın %66,11'ini oluşturmaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ülkenin Irak olduğunu göstermektedir. Bu ülkeye 2018 yılında 458.578 milyon dolar, 2019 yılında ise 528.749 milyon dolar ihracat yapılmıştır. Bu ülkedeki ihracat değer payı 2019 yılı için %22,92 iken, listede verilen 10 ülkenin yüzdelik

değer payı %66,11'dir. 2019 yılı mobilya ihracatı bir önceki yıla göre %10,28 oranında artış kaydetmiştir. Mobilya sektörü, işyeri sayısı ve yarattığı istihdam ile önemli bir sektör olmasına karşın, ihracat içindeki payı sınırlı düzeyde kalmıştır. Sektörün toplam ihracat içindeki payı 2017'de %2,18 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin ilk 5 ülkeye göre mobilya ihracat değerlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için verilerin grafiksel ifadesi Görsel 2'de verilmiştir.

Görsel 2. Türkiye'nin ülkelere göre mobilya ihracat değerleri (1.000 ABD \$)

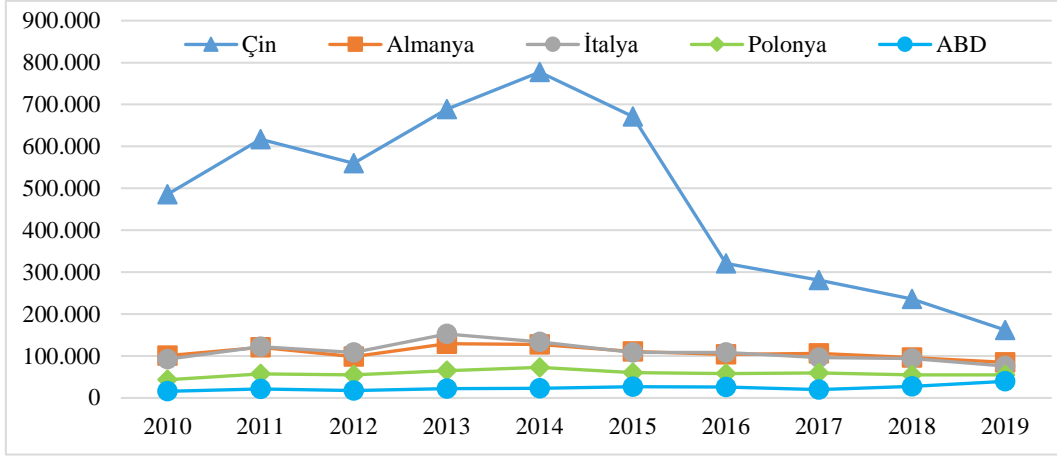
Görsel 2'ye göre, en çok ihracat yapılan ilk 5 ülkenin sırasıyla Irak, Almanya, Suudi Arabistan, Libya Eyaleti ve ABD olduğu, 5. sırada yer alan ABD'nin de büyük bir pazar potansiyeli gösterdiği görülmektedir. Sonuçta, mobilya ihracatı yapılan 200 ülkenin yaklaşık üçte birini AB ülkeleri ve ithalatının ise yarıdan fazlasını yine AB ülkeleri oluşturmaktadır.

Türkiye'nin ülkelere göre son 10 yılda GTİP 6'lı ürün kodlaması (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) kapsamında yaptığı mobilya ithalat değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Türkiye'nin ülkelere göre mobilya ithalat değerleri (1.000 ABD \$) (Trademap, 2020)

No	İhracatçı Ülkeler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Çin	485.777	617.173	559.779	688.837	777.207	671.311	320.505	281.154	235.692	162.135
2	Almanya	100.659	120.869	98.408	129.399	127.315	110.856	103.713	106.571	96.148	84.916
3	İtalya	92.322	122.459	108.171	152.533	133.782	108.711	108.837	96.180	93.744	76.128
4	Polonya	43.373	57.063	54.910	65.066	72.931	60.760	58.255	59.722	55.139	54.988
5	ABD	15.824	21.183	17.422	22.219	23.026	26.652	26.020	20.037	27.366	39.568
6	Fransa	44.248	53.193	47.652	50.527	47.506	41.319	41.958	34.399	39.017	26.988
7	Romanya	14.981	28.181	27.467	31.502	32.272	34.264	23.108	28.624	24.516	24.384
8	Bulgaristan	5.563	8.331	6.831	9.960	12.120	21.503	28.508	30.928	24.157	23.147
9	Birleşik Krallık	11.305	25.692	14.479	13.561	13.374	15.207	14.984	16.218	13.538	21.150
10	İspanya	45.913	55.677	41.108	62.679	45.190	25.071	21.080	38.058	20.383	19.896
	Liste Toplamı	859.965	1.109.821	976.227	1.226.283	1.284.723	1.115.654	746.968	711.891	629.700	533.300
	Genel 138 Ülke	1.080.935	1.389.296	1.204.663	1.492.689	1.588.941	1.376.397	1.007.000	946.807	243.292	731.084

Tablo 3'e bakıldığında, Türkiye'nin 2019 yılında 138 ülkeden yaptığı mobilya ithalatının 731.084 dolar olduğu görülmektedir. 2019 yılı için 10 ülkeye yapılan ithalat 533.300 dolar olup, toplam ithalatın %72,95'ini oluşturmaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ülkelerin AB ülkeleri ve Çin olduğunu göstermektedir. 2019 yılı itibarıyla en fazla ithalat yapılan ülke 162.135 milyon dolar ile Çin'dir. Çin'i 84.916 milyon dolar ithalat değeri ile Almanya takip etmektedir. Türkiye'nin ilk 5 ülkeye göre mobilya ithalat değerlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için verilerin grafiksel ifadesi Görsel 3'te verilmiştir.

Görsel 3. Türkiye'nin ülkelere göre mobilya ithalat değerleri (1.000 ABD \$)

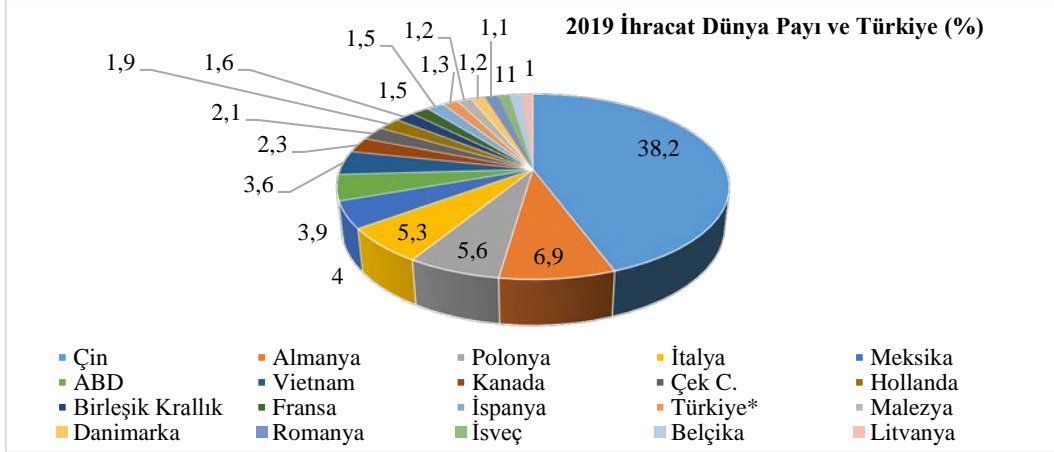
Görsel 3'e göre, en çok ithalat yapılan ilk 5 ülkenin sırasıyla Çin, Almanya, İtalya, Polonya ve ABD olduğu görülmektedir. Sonuçta, Türkiye mobilya ithalatının 2019 yılı itibariyle %22,18'lik kısmını Çin'den, %11,62'lik kısmını Almanya'dan ve %10,41'lik kısmını ise İtalya'dan sağlamıştır.

Yukarıda verilen Tablo 2'de Türkiye'nin ihracat değer artışının 2015 – 2019 yılları arasında ABD'ne %13 oranında ve Libya Eyaleti'ne ise %12 oranında yükseldiği görülmektedir. Ayrıca Tablo 3'te Türkiye'nin ithalat değer artışları noktasında 2015-2019 yılları arasında Çin'den ithal edilen mobilyaların girişinde %27 oranında bir düşüş yaşandığını, bunu %9 oranıyla ABD ve Fransa'nın, %8 oranıyla İtalya'nın ve %6 oranıyla Almanya'nın takip ettiği görülmektedir. Sonuçta, Türkiye'nin liste toplamında ithalat değer artışında %68 oranında, dünya genelinde ise toplamda %13 oranında düşüş yaşanmıştır. İhracat değer artışında ise dünya genelinde son 4 yılda %7 oranında artış sağlandığı görülmektedir. Dünya mobilya sektörüne ait 2020 GTİP 6'lı (9401-9406) ürün grubuna göre dünya mobilya ihracat değerleri ve Türkiye'nin konumu Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Dünya mobilya ihracatı değerleri ve Türkiye'nin konumu (Trademap, 2020)

İhracatçı Ülkeler	Yıllar (1.000\$)					Dünya Payı %	
	2015	2016	2017	2018	2019	2018	2019
1 Çin	98.734.456	89.500.005	89.816.692	96.416.994	99.499.770	37,4	38,2
2 Almanya	16.269.778	16.811.935	17.314.210	18.628.722	17.861.644	7,2	6,9
3 Polonya	10.916.745	11.776.259	12.873.826	14.833.478	14.689.114	5,8	5,6
4 İtalya	12.812.841	13.022.449	13.722.031	14.651.205	13.795.884	5,7	5,3
5 Meksika	9.902.726	10.354.041	10.675.395	10.597.580	10.298.404	4,1	4
6 ABD	11.554.933	11.017.358	10.811.233	10.840.474	10.219.950	4,2	3,9
7 Vietnam	5.483.213	5.856.760	6.633.040	7.418.417	9.487.582	2,9	3,6
8 Kanada	5.281.840	5.666.561	5.725.681	5.790.126	5.946.951	2,2	2,3
9 Çek C.	4.263.005	4.952.992	5.351.894	5.675.833	5.386.608	2,2	2,1
10 Hollanda	3.821.110	3.994.670	4.556.861	4.933.716	4.897.578	1,9	1,9
11 Birleşik Krallık	3.598.697	3.589.127	3.985.953	4.044.078	4.260.684	1,6	1,6
12 Fransa	3.807.479	3.912.101	4.002.097	4.171.563	4.034.976	1,6	1,5
13 İspanya	3.032.380	3.423.011	3.646.186	3.827.272	3.910.175	1,5	1,5
14 Türkiye	2.753.346	2.658.941	2.760.343	3.130.600	3.489.376	1,2	1,3
15 Malezya	2.679.069	2.583.111	2.651.742	2.740.814	3.109.449	1,1	1,2
16 Danimarka	2.685.704	2.771.485	2.915.452	3.074.870	3.079.929	1,2	1,2
17 Romanya	2.443.227	2.604.877	2.711.990	2.978.318	2.965.409	1,2	1,1
18 İsveç	2.601.806	2.517.745	2.679.097	2.854.380	2.728.504	1,1	1
19 Belçika	2.310.465	2.444.145	2.586.268	2.662.722	2.645.699	1	1
20 Litvanya	1.801.868	1.932.729	2.161.289	2.514.155	2.557.400	1	1
Liste Toplamı	196.713.486	201.390.302	207.581.280	221.785.317	224.865.086	80,6	86,2
Genel toplam	237.940.681	233.208.443	240.930.939	257.814.193	260.635.127	100	100

Tablo 4'e göre, dünya genelinde Çin'in en çok mobilya ihracatı yapan ülke olduğu, bunu sırasıyla Almanya, Polonya, İtalya ve Meksika'nın takip ettiği görülmektedir. Ayrıca Polonya, Vietnam, Danimarka ve İsveç'te yaşanan ihracat değeri artışları dikkat çekici boyutlardadır. Özellikle 2019 yılında dünya genelinde mobilya ihracatı toplamı 260.635.127 dolara ulaşmış olup, bu değerler içinde Türkiye'nin payının 3.489.376 dolara (%1,3) yükseldiği görülmektedir. Tabloda yer alan 20 ülke, dünya mobilya ihracatının toplam %86,2'sini oluşturmaktadır. 2019 yılı dünya mobilya ihracatında en çok pay alan ülkelerin verilerinin grafiksel ifadesi Görsel 4'te verilmiştir.

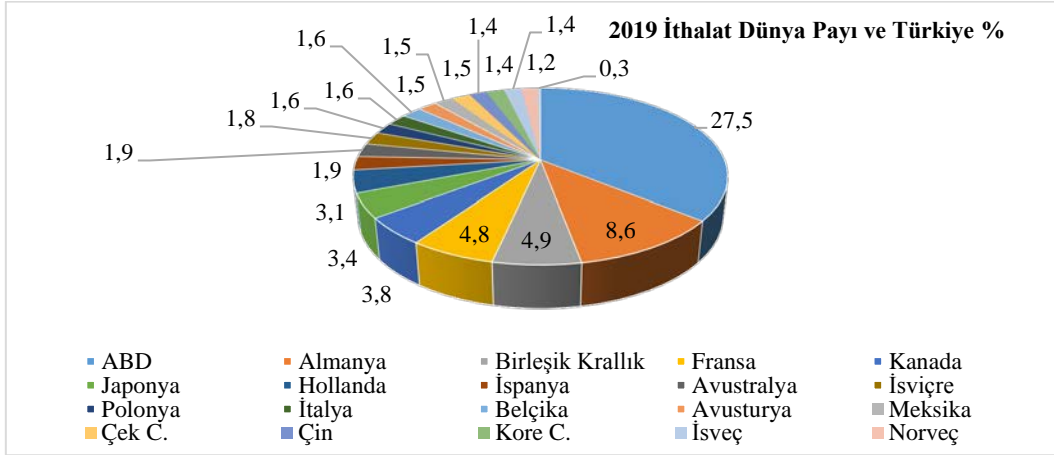
Görsel 4. Dünya mobilya ihracatında öne çıkan ülkelerin dünya payları

Görsel 4'teki verilere bakıldığında, dünya mobilya ihracatında en çok pay alan Çin (%38,2) görülmekte, bunu sırasıyla Almanya (%6,9), Polonya (%5,6), İtalya (%5,3) ve Meksika (%4) takip etmektedir. Dünya mobilya sektörüne ait 2020 GTİP 6'lı (9401-9406) ürün grubuna göre dünya mobilya ithalatında en çok ithalat yapan ülkelerin sıralaması ve Türkiye'nin konumu Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Dünya mobilya ithalatında öne çıkan ülkeler ve Türkiye'nin konumu (Trademap, 2020)

İthalatçı Ülkeler	Yıllar (1.000\$)					Dünya Payı %	
	2015	2016	2017	2018	2019	2018	2019
1 ABD	61.188.722	63.153.427	66.961.240	72.058.613	67.172.665	29	27,5
2 Almanya	19.202.177	20.235.085	20.551.564	21.711.123	21.057.544	8,7	8,6
3 Birleşik Krallık	11.459.378	11.110.964	11.585.995	11.779.566	11.867.701	4,7	4,9
4 Fransa	9.697.003	10.332.979	11.148.827	12.033.492	11.788.059	4,8	4,8
5 Kanada	8.754.396	8.763.201	9.272.225	9.346.361	9.177.184	3,8	3,8
6 Japonya	7.499.107	7.627.635	7.817.216	8.161.514	8.354.581	3,3	3,4
7 Hollanda	5.114.108	5.538.030	6.378.958	7.235.554	7.528.131	2,9	3,1
8 İspanya	3.889.902	4.192.023	4.422.961	4.796.015	4.631.777	1,9	1,9
9 Avustralya	4.406.604	4.281.422	4.387.117	4.825.614	4.560.542	1,9	1,9
10 İsviçre	4.320.398	4.307.768	4.384.675	4.617.299	4.430.996	1,9	1,8
11 Polonya	2.489.489	2.656.196	3.216.575	3.841.578	3.980.632	1,5	1,6
12 İtalya	3.511.797	3.720.319	3.912.355	4.216.848	3.968.844	1,7	1,6
13 Belçika	3.442.301	3.665.005	3.721.957	3.871.904	3.949.849	1,6	1,6
14 Avusturya	3.202.373	3.276.612	3.437.626	3.702.117	3.762.128	1,5	1,5
15 Meksika	3.882.755	3.747.790	3.829.689	4.003.649	3.760.523	1,6	1,5
16 Çek C.	2.463.246	2.907.257	3.389.618	3.644.783	3.574.137	1,5	1,5
17 Çin	3.233.846	3.235.811	3.699.548	3.971.384	3.527.753	1,6	1,4
18 Kore C.	2.852.616	3.011.076	3.053.262	3.223.913	3.366.515	1,3	1,4
19 İsveç	2.974.988	3.059.012	3.347.302	3.495.013	3.355.282	1,4	1,4
20 Norveç	2.867.127	2.836.308	2.987.557	3.055.534	3.008.855	1,2	1,2
47 Türkiye	1.376.397	1.007.000	946.807	843.292	731.084	0,3	0,3
Liste Toplamı	167.828.730	172.664.920	182.453.074	194.435.166	187.554.782	78,1	76,7
Genel Toplam	214.528.630	218.624.972	232.856.101	248.857.599	243.846.148	100	100

Tablo 5'e göre 2019 yılında mobilya ithalatı yapan 231 ülke ile birlikte Türkiye'nin toplam ithalatının 187.554.782 dolar olduğu görülmektedir. Dünyada mobilya sektöründe en çok ithalat yapan ülkeler sırasıyla ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Kanada'dır. Dünya ithalatçılar listesinde 47. sırada yer alan Türkiye 2019'da 731.084 milyon dolarlık hacimle yaklaşık %13,30 oranında kalmıştır. 2019 yılı dünya mobilya ithalatında öne çıkan ülkelerin verilerinin grafiksel ifadesi Görsel 5'te verilmiştir.

Görsel 5. Dünya mobilya ithalatında öne çıkan ülkelerin dünya payları

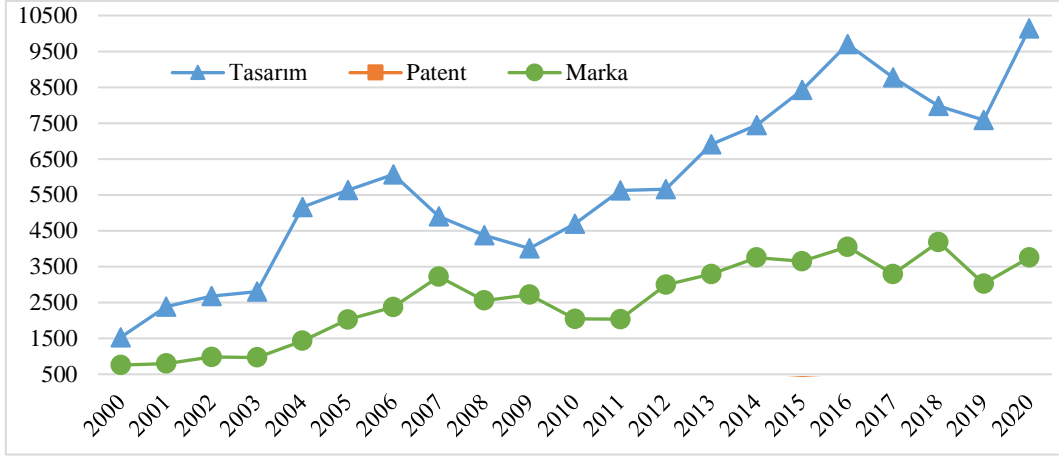
Görsel 5'teki verilere bakıldığında, dünyada en çok mobilya ithalatı yapan ABD (%27,5) görülmekte, bunu sırasıyla Almanya (%8,6), Birleşik Krallık (% 4,9), Fransa (% 4,8) ve Kanada (% 3,8) takip etmektedir. Son olarak, Türkiye mobilya sektörünün 2000-2020 yılları arasında aldığı tasarım, patent ve marka tescil sayıları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Türkiye mobilya sektörünün tasarım, patent ve marka tescil sayıları (Trademap, 2020)

Yıllar	Tasarım			Patent			Marka		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
2000	1523	9	1532	8	4	12	572	186	758
2001	2350	34	2384	23	12	35	644	156	800
2002	2626	55	2681	27	11	38	740	243	983
2003	2781	21	2802	54	2	56	646	322	968
2004	5100	56	5156	51	3	54	1022	409	1431
2005	5570	66	5636	80	29	109	1691	335	2026
2006	5920	153	6073	168	43	211	2071	300	2371
2007	4778	125	4903	194	42	236	2558	662	3220
2008	4349	25	4374	167	33	200	2013	545	2558
2009	3959	45	4004	176	31	207	2064	652	2716
2010	4682	15	4697	215	42	257	1511	531	2042
2011	5576	45	5621	203	43	246	1784	248	2032
2012	5569	89	5658	248	72	320	2488	505	2993
2013	6853	55	6908	217	95	312	2647	645	3292
2014	7342	98	7440	233	88	321	3096	656	3752
2015	8215	208	8423	264	141	405	3159	490	3649
2016	9364	339	9703	219	124	343	3568	481	4049
2017	8466	303	8769	179	136	315	3051	241	3292
2018	7740	240	7980	78	150	228	3153	1032	4185
2019	7265	324	7589	62	139	201	2632	394	3026
2020	9877	257	10134	99	121	220	3322	429	3751
Toplam		122.467			4.326			53.894	

Tablo 6'daki verilere bakıldığında, 2000-2020 yılları arasında Türkiye mobilya sektöründe toplam 122.467 adet tasarım tescil, 4.326 adet patent tescil ve 53.894 adet de marka tescilin alındığı görülmektedir. Tabloda verilen koruma değerlerinin yıllara göre değişiminin detaylı olarak görülebilmesi için verilerin grafiksel ifadesi Görsel 6'da verilmiştir.

Görsel 6. Mobilya sektöründe tasarım, patent ve marka sayıları

Görsel 6'ya göre, tasarım, patent ve marka tescil sayılarının genel itibariyle artış gösterdiği açıkça görülmektedir. Özellikle tasarım tescil sayılarının anlamlı bir artış eğilimine girdiği, 2006, 2016 ve 2020 yıllarında en yüksek sayılara ulaştığı görülmektedir. Buna göre, 2006 yılındaki yükselişin ardından 2009 yılına kadar bir miktar gerileme yaşandığı görülmekte; 2016 yılından itibaren 2019 yılına kadar yine benzer bir durum dikkat çekmektedir. Diğer taraftan marka sayılarında 2000'den 2007 yılına kadar artış görülse de bu tarihten 2012 yılına kadar bir miktar gerileme yaşandığı; patent sayılarında ise 2018 yılına kadar bir artış olmasına karşın; kayda değer bir sayıya ulaşamadığı görülmektedir. Sonuç olarak, mobilya sektöründe son 20 yılda tasarım tescil verilerinin yüzdelik değer artışına bakıldığında, 2007, 2008, 2009, 2017, 2018 ve 2019 yılları dışındaki yıllarda önemli oranda değer artışlarının olduğu görülmektedir. Diğer taraftan patent tescil sayılarında değer artışının düşük düzeylerde kaldığı, ayrıca marka tescil verilerinin yüzdelik değer artışlarına bakıldığında, 2008, 2010, 2011, 2015, 2017 ve 2019 yılları dışındaki yıllarda önemli miktarda değer artışlarının olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki sonuçlar, Türkiye mobilya sektörüne yönelik son 20 yılda yapılan ihracat değerleri ile alınan tasarım tescil, patent ve marka sayıları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu sonuç H1'de öne sürülen "Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yıllarını kapsayan dönemdeki ithalat ve ihracat değerleri ile aynı dönemde alınan tasarım, patent ve marka tescil sayıları arasında anlamlı bir ilişki vardır." hipotezini desteklemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Türkiye mobilya sektörünün 2001-2019 yılları arasında yaptığı ithalat ve ihracat değerleri ile 2001-2020 yılları arasında sektöre yönelik alınan tasarım, patent (patent + faydalı model) ve marka tescil sayılarına ait karşılaştırmalı sonuçlar aşağıda sırasıyla verilmiştir.

İlk olarak Türkiye'nin son yirmi yılına ilişkin dış ticareti değerlendirildiğinde, 36.030.229 dolar ihracat ve 16.821.015 dolar ithalatın yapıldığı, ithalat ihracat dengesinin 19.209.214 dolar olduğu, karşılama oranının ise %53,31'e ulaştığı görülmektedir. Buna göre, Türkiye mobilya sektörünün ihracat değerlerinin anlamlı bir artış eğilimine girdiği ve özellikle 2008, 2014 ve 2019 yıllarında en yüksek ihracat değerlerine ulaştığı görülmektedir. Ayrıca, bu değerlerde 2008 yılındaki yükselişin ardından 2009 ve 2010 yıllarında; 2014 yılındaki yükselişin ardından ise 2014, 2015 ve 2016 yıllarında yine bir miktar gerileme yaşandığı görülmektedir. Diğer taraftan ithalat değerlerinin özellikle 2014 yılından itibaren anlamlı bir azalış eğilimine girdiği ifade edilebilir. Sonuç itibariyle ihracat ve ithalat arasındaki ticari dengenin de ihracat değerlerindeki yükselişe paralel olarak önemli bir seviyeye ulaştığı söylenebilir. Bu artışta, son dönemde ülkede yaşanan ekonomik krizlerle birlikte iç talepte görülen daralmayı fırsata dönüştürmeyi başaran mobilya firmalarının ihracata yönelmesinin etkili olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar, Mobilya Sektör Raporu'nda (2020) bildirildiği gibi sektörün artı dış ticaret dengesi geleneğini sürdüreceği ve ülke ekonomisine katkısını devam ettireceği beklentisini kuvvetlendirmektedir. Ayrıca, ihracatta yaşanan bu artışın geçici bir dış ticaret yönelişi olmadığı,

aksine firmaların tercihiyle önemli bir güç haline geldiği söylenebilir. Daha sağlıklı makro-ekonomik koşullarda ve edinilen dış pazar deneyimleri ile mobilya sektörünün daha büyük artışlara uygun bir dinamizme ve potansiyele sahip olduğu görülmektedir.

Bir diğer sonuçta, Türkiye'nin 2019 yılında 200 ülkeye yaptığı mobilya ihracatının 3.489.376 dolara çıktığı görülmektedir. 2019 yılı için 10 ülkeye yapılan ihracat 2.306.908 dolar olup, toplam ihracatın %66,11'ini oluşturmaktadır. İncelenen tablolar, Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ülkenin Irak olduğunu göstermektedir. Bu ülkeye 2018 yılında 458.578 milyon dolar, 2019 yılında ise 528.749 milyon dolar ihracat yapılmıştır. Bu ülkedeki ihracat değer payı 2019 yılı için %22,92 iken, listede verilen 10 ülkenin yüzdelik değer payı %66,11'dir. 2019 yılı mobilya ihracatı bir önceki yıla göre %10,28 oranında artış kaydetmiştir. Mobilya sektörü, işyeri sayısı ve yarattığı istihdam ile önemli bir sektör olmasına karşın, ihracat içindeki payı sınırlı düzeyde kalmıştır. Sektörün toplam ihracat içindeki payı 2017'de %2,18 olarak gerçekleşmiştir. En çok ihracat yapılan ilk 5 ülkenin sırasıyla Irak, Almanya, Suudi Arabistan, Libya Eyaleti ve ABD olduğu, 5. sırada yer alan ABD'nin de büyük bir pazar potansiyeli gösterdiği görülmektedir. Veriler ışığında, mobilya ihracatı yapılan 200 ülkenin yaklaşık üçte birini ve ithalatının ise yarıdan fazlasını AB ülkelerinin oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, 2020 yılında Ticaret Bakanlığının hazırladığı Mobilya Sektör Raporu'nda (2020) bildirildiği üzere mobilya sektörünün gelişmesinin mobilya ihracatının gelişmesine bağlı olduğunu göstermektedir. Türkiye'de mobilya üretiminde kullanılan teknolojik alt yapı, artan ihracatçı firma sayısı ve ihracat imkânları sürekli gelişmekte, dünya ile rekabet edebilmektedir.

Yine verilerden hareketle, Türkiye'nin 2019 yılında 138 ülkeden yaptığı mobilya ithalatının 731.084 dolar olduğu görülmektedir. 2019 yılı için 10 ülkeye yapılan ithalat 533.300 dolar olup, bu değer toplam ithalatın %72,95'ini oluşturmaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ülkelerin AB ülkeleri ve Çin olduğunu göstermektedir. 2019 yılı itibarıyla en fazla ithalat yapılan ülke 162.135 milyon dolar ile Çin'dir. Çin'i 84.916 milyon dolar ithalat değeri ile Almanya takip etmektedir. Buna göre; en çok ithalat yapılan ilk 5 ülkenin sırasıyla Çin, Almanya, İtalya, Polonya ve ABD olduğu görülmektedir. Türkiye mobilya ithalatının 2019 yılı itibarıyla %22,18'lik kısmını Çin'den, %11,62'lik kısmını Almanya'dan ve %10,41'lik kısmını ise İtalya'dan sağlamıştır. Bu sonuçlar, 2020 yılında Ticaret Bakanlığının hazırladığı Mobilya Sektör Raporu'nda (2020) bildirildiği üzere; dünyanın önde gelen üreticilerinin ve ihracatçıların Türkiye mobilya pazarında kabul gördüğünü, Türkiye'de kaliteli mobilyaları tüketebilecek bir kesimin olduğunu göstermektedir. İthal edilen ürün grupları; oturma mobilyalarının aksam-parçaları, ahşap mobilyalar, metal mobilyalar, metal iskeletli içi doldurulmuş oturma mobilyaları, ahşap iskeletli içi doldurulmuş oturma mobilyaları şeklinde sıralanabilir.

Bir başka sonuca göre; mobilya ihracatı ve ithalatı yapan ülkelere bakıldığında, dünya genelinde Çin'in en çok mobilya ihracatı yapan ülke olduğu, bunu sırasıyla Almanya, Polonya, İtalya ve Meksika'nın takip ettiği görülmektedir. Ayrıca, Polonya, Vietnam, Danimarka ve İsveç'te yaşanan ihracat değeri artışları dikkat çekici boyutlardadır. Özellikle 2019 yılında dünya genelinde mobilya ihracatı toplamı 260.635.127 dolara ulaşmış olup, bu değer içinde Türkiye payının 3.489.376 dolara (%1,3) yükseldiği görülmektedir. Diğer taraftan, 2019 yılında dünya mobilya ithalatı yapan 231 ülke içinde ilk 20 arasında yer alan ülkelerle birlikte Türkiye'nin toplam ithalatının 187.554.782 dolar olduğu görülmektedir. Dünya çapında mobilya sektöründe en çok ithalat yapan ülkeler sırasıyla ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Kanada'dır. Dünya ithalatçıları listesinde 47. sırada yer alan Türkiye, 2019'da 731.084 milyon dolarlık hacimle yaklaşık %13,30 oranında kalmıştır.

Son olarak 2000-2020 yılları arasında Türkiye mobilya sektöründe toplam 122.467 adet tasarım tescili, 4.326 adet patent tescili ve 53.894 adet de marka tescilinin alındığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre tasarım tescil sayısının anlamlı bir artış eğilimine girdiği ve 2006, 2016 ve 2020 yıllarında en yüksek sayıya ulaştığı görülmektedir. 2006 yılındaki yükselişin ardından 2009 yılına kadar ve 2016 yılından 2019 yılına kadar bir miktar gerileme yaşandığı görülmektedir. Diğer taraftan marka sayılarında da 2007 yılından itibaren artış görülse de 2012 yılına kadar bir miktar gerileme yaşandığı, patent sayılarında ise 2018 yılına kadar bir artış olmasına karşın, kayda değer bir sayıya ulaşamadığı görülmektedir. Sonuç olarak, mobilya sektöründe son 20 yılda tasarım tescil verilerinin yüzdelik değer artışına bakıldığında 2007, 2008, 2009, 2017, 2018 ve 2019 yılları dışındaki yıllarda önemli oranda değer artışlarının olduğu görülmektedir. Diğer taraftan patent tescil sayılarında değer artışının düşük düzeylerde kaldığı, ayrıca marka tescil verilerinin yüzdelik değer artışları

değerlendirildiğinde 2008, 2010, 2011, 2015, 2017 ve 2019 yılları dışındaki yıllarda önemli miktarda değer artışlarının olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki sonuçlar, Türkiye mobilya sektöründe son 20 yılda ihracat değerlerinin yükselmesi ve ithalat değerlerinin düşmesi ile alınan tasarım, patent ve marka tescil sayılarının artmasının birbirine paralel yönde bir seyir izlediğini ve aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Buna göre; mobilya sektörüne yönelik alınan tasarım, patent ve marka tescil belgeleri sayısındaki artışların mobilya ihracat değerlerinin yükselmesine ve ithalat değerlerinin ise düşmesine katkı sağladığı görülmektedir. Bu sonuçlar, mobilya sektörünün iç ve dış pazarda etkin rol alabilmesinde Ar-Ge/Tasarım Merkezlerinin kurulmasının ve tasarımcı istihdamının önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Türk Patent ve Marka Kurumu'na paylaştığı tasarım, patent ve marka tescil istatistikleri için çok teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

REFERENCES

- 6769 sayılı *Sınai Mülkiyet Kanunu* (2016). Sayı: 29944, Cilt: 58, 22/12/2016, Madde: 4, 22, 23, 55, 57, 69, 82, 101, 142.
10. Kalkınma Planı (2013). *2014-2018 Mobilya Çalışma Grubu Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı*, ISBN 978-605-9041-19-5, s.15-28, Ankara.
- Çınar, H., Yıldırım, K., Okurcan, E. (2020). Mobilya üreten işletmelerde ahşap ve kompozit panel tozlarının insan sağlığı üzerine etkileri. *Gazi University Journal of Science Part C: Design and Technology*, 8(4), 909-921. <https://doi.org/10.29109/gujsc.804458>
- Hidayetoglu, M. L., Muezzinoglu, K. M. (2018). User-involved universal design experience in the space, product and service development process. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning*, 6, 41-62. <https://doi.org/10.15320/ICONARP.2018.48>
- Hidayetoğlu M. L., Yıldırım K., Müezzinoğlu M. K. (2018). Engelliler için mobilya tasarımında teknoloji kullanımı, "smart cabin" akıllı dolap uygulaması. *5th International Furniture Congress*. Eskişehir, Türkiye, 1 - 04 Kasım 2018.
- Kaymaz, K. (2011). SPA centers and the conception of their interior design. *Engineering Sciences*. 6 (4), 1359-1370. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaeng/issue/19856/212714>
- Kaymaz, K. (2015). Eğitim Yapılarında Bedensel Engellilere Yönelik "Engelsiz Tasarım. *Selçuk Teknik Online Dergisi*. Özel Sayı 1, 238-250.
- MOSFED (2021). *Mobilya Sektörünün Durumu*, Mobilya Dernekleri Federasyonu, <https://mosfed.com/hakkimizda/> (15.08.2021).
- Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri (OAİB) (2014). *Mobilya Sektör Raporu 2014*, Ankara.
- Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri (OAİB) (2008). *Mobilya Sektörü Değerlendirme Raporu 2008*, Ankara.
- Sönmez, A., Yıldırım, K., Gürleyen, L., Arslan, A. R. (2007). Mobilya endüstrisinde ihracata yönelik devlet desteklerinin işletmeler üzerindeki etkileri. *Politeknik Dergisi*. 10(4), 441-449.

Subaşı, T., Çınar, H., Çağatay, K., (2017). Mobilya sektöründe kullanılan kompozit malzemelerin insan yaşamına ve çevreye etkileri. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), 557-571.

Terece, Z., Edirne, J., Kariptaş, F.S. (2020). Türkiye'de mobilya sektörünün durumu ve 2000'li yıllardan sonra küreselleşme etkisi ile değişimi. *Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi* 3(1), 159-180. <https://doi.org/10.46373/hafebid.682892>

Trademap (2020). *International Trade Center, Trade Statistics, Exports 2010-2019 International Trade in Goods Statistics by Product Group*. List of exporters for the selected products 9401- 9406.

Trademap (2020). *International Trade Center, Trade Statistics, Exports-Imports 2015-2019 International Trade in Goods Statistics by Product Group*. List of exporters and importers for the selected products 9401-9406.

Türk Patent ve Marka Kurumu (Türk Patent). (2020). *Mobilya imalatından alınan patent, marka ve tasarım tescil sayıları*. Kurumsal Resmi İstatistikler, Ankara.

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı *Gümrük Rehberi* (2020). <https://gumrukrehberi.gov.tr/sozluk> (15.08.2021).

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı *Mobilya Sektör Raporu* (2021). İhracat Genel Müdürlüğü Maden, Metal ve Orman Ürünleri Dairesi. Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020). *Ekonomik Faaliyet ve Büyüklük Grubuna Göre Temel Göstergeler*. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020). *İmalat Sanayi Eğilim İstatistikleri (İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranları)*. (NACE Rev.2).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020). *Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri*. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020). *Sanayi İşgücü Girdi Endeksleri*. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020). *Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri*. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) (2017). *Türkiye Mobilya Ürünleri Meclisi Sektör Raporu*. ISBN: 978-605-137-684-4 s.14 ve 29.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) (2020). *Sanayi Veritabanı, Ana Faaliyetin İllere Göre Dağılımı*. (Nace Rev.2).

Yıldırım, K., Müezzinoğlu, M. K., Türkdal, S. (2021). Fiziksel engelli kullanıcıların iç mekân donatı elemanlarına yönelik tercihlerinin belirlenmesi. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*. 6(12), 193-213. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijiaa/issue/65416/1008734>

Yıldırım, K., Müezzinoğlu, M.K., Bozkurt, O. (2020). Konutlarda döşemeli mobilyaların değiştirilme süreçlerinin incelenmesi. *Selçuk-Teknik Dergisi*. 19(2), 68-83.

Yıldırım, K., Söğütlü, C., Döngel, N., Çakır, M. (2013). Türkiye mobilya sektöründe kalite ve standartlaşmanın pazarlamaya etkileri. *Politeknik Dergisi*. 16(1), 9-17.

Görsel Kaynakçası

Görsel 1-5: Trade Map. Trade statistics for international business development.

<https://www.trademap.org/Index.aspx> (15.10.2020)

Görsel 6: Türk Patent ve Marka Kurumu (Türk Patent). (2020). Mobilya imalatından alınan patent, marka ve tasarım tescil sayıları. Kurumsal Resmi İstatistikler, Ankara, s.1-4.